UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato in primam Digesti Veteris Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Quibus de rebus ad eundem iudice[m] eatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96393

Visual Library

ſ.re.amo.l.marcellus.Mar.z Pet.tenēt contrarium,ſi factum alienum faceret ad cauſam.Hec obſtat l.marcellus.qz loquitur in facto quod eſt de veritate,hic de facto,quod eſt de credulitate,quod placet domino meo,ar.C.de reb.credi.l.generaliter.ſ. his de preſenti.Item dicunt aduocati z doc.qs poſitioni iuris non eſt reſpondendum,qz eſt certū z determinatū.l.iij.de iur.z fac.igno.z agitur in gl.in l.nō fatetur.ſ.de confeſ. Quibus opponit dominus meus de l.ornamentorū.ſ.de auro z argen.lega. ad id quod ipſe reſpōdet quod ibi heres poſitioni iuris ſponte reſpōdit,ſed inuitus reſpondere nō tenebat. Sed an poſitioni alternatiue ſit reſpondendū,vel ſit admittenda,hic non tracto. quia dominus meus remittit ad ea que Innoc.dicit extra de rescrip.c.ex parte. Item ſubijcitur in dicta diffinitione probationis loco ſuccedens,patet ſ.eo.l.j.in fi.z quod nota.in d.ſ.qs obſeruari.z quod ſubijcit,habēs inter rogationem annexam.ſ. de de iure per ſacramētum de veritate,ſz de cōſuetudine per ſacramētum de credulitate,vt no.in d.ſ.quod obſeruari. Licet quidam aliter dicant,vt no.ſ.eod.l.prima.in princip.glo. circa fin.

14 ¶ Denuo quero ✝quo iure ſunt introducte poſitiōes.Et certe dicunt quidam,vt Io.an.extra de confeſſis.capit.ſ.lib.vj.,quod ſunt introducte iure ſcripto antiquo per l. Offidius.vbi ponit etiam ſ.de leg.iij.Alij dicunt inductas eſſe iure nouiſſimo,vt in authen.de his qui ingre.ad appel.in fin.que eſt in d.auk.in iſto. Pet.z Jac.de Ra.tenēt qs poſitiōes non ſunt inducte de iure aliter ſcripto z ciuili.z hec practica z theorica ſic oſtenditur,libellus offertur,lis cōteſtatur,reus citatur,vt in authē.offeratur.C.de lit.conteſt.z iuratur de calumnia.Nam actor iurat qs habet iuſtam cauſam agēdi,z ſtatim cū ſciet cauſam iniuſtā illā dimittet,z reus iurat q habet iſtam cauſam defendēdi,z q ſtatim cum ſciet cauſam iniuſtam,cōfitebitur veritatē,per d.ſ.fin. de his qui ingr.ad app.Item iurat aduocatus.l. rem nō nouā. ſ.patroni.C.de iud.Cum igitur actor z reus ſtatim ſciunt cauſam iniuſtam,debēt eam relinquere,alias ſunt periuri. Sed ad quid fiunt poſitiones,cum nō ſunt inducte iure ſcripto,ſed conſuetudinario,quod etiam ſentit gloſ.z Bul.in d.ſ.q obſeruari. quod dominus meus cōfiteretur eſſe verum in poſitionibus que fiunt poſt litem conteſt.z hoc per ſacramentum generale de calumnia preſtitum,vt in authē.hoc ſacramentū. eodem tit. Sed que fiunt per hunc titulum ante litem cōteſtatam,per ſacramētum calūnie preſtitum,bene ſunt inducte iure ſcripto antiquo, vt patet ſ.eo.l.j.in canbus ſpecialibus ibi not.Et rēſpōdet ad l.Offidius.z bene,quod ibi loquitur opponendo,nō ſtatuendo,

15 vt ibi patet in litera,z ita ſentit glo.Deinde q̄ ✝quo iure fiāt poſitiones? Ad quod reſpōdeo quod licet eorū inuentio fuerit de iure conſuetudinario,vt ibi dixi,tamen fiunt per officium iudicis,vt ſupra eodem.l.prima.in fi.Facit quod no.ſ.in rubr.qs

16 ibi latius dixi. ¶ ✝Deinde quero vnde dicatur poſitio? Reſpōdeo,q dicitur ex eo q ſuper ea lis ponatur,ar.ſ.de iuſtitia z iure.l.prima.ſ.huius.z ſic ita denominatur tanquā inſit litis fundamentū,adeo quod in confeſſatis vel negatis lis vlterius protenditur vel nō protenditur,l.i.C.de confeſ.z ſ.eo.l.fin.z ſ.ad l. aquiliam.l.proinde.ſ.fin.z ibi not.facit quod ſ.diri exponendo

17 diffinitionē. ¶ ✝Deinde quero ad quid fuerunt poſitiones inducte? Breuiter reſpōdeo,ad hoc vt ponens per reſponſiones aduerſarij ab oneribus pbationis releuetur,argu.ſ.ad l.aqui. l.indeneratus.ſ.fi.z l.proinde.vt patet l.j.C.eo.quod etiā ſen-

18 tit gl.in dicto.ſ.quod obſeruari.in gloſſ.fin. ¶ ✝Deinde quero quo tempore fiāt poſitiones? Breuiter dico quod illo,quo,pbationes,etiam poſitiones,q̄ fiunt ſuper termino,pbatorio in cauſa debent fieri poſt litem cōteſtatam,z poſt iuramētum generale de calumnia preſtitum,quia lite cōteſtata preſtatur,cuz loco probationis ſuccedant,illo tempore debēt fieri.C.de teſt.auth. ſi teſtis pduc̄.z in cor.eo.ſ.penu.ergo z ipſe poſitiones,ar.ſ. ſi quis cau.l.ſi eum.ſ.qui iniuriarū. In emergētibus z incidētibus ante lit.conteſt.debent fieri poſitiones,arg.ſ.e.l.j.cū in eis ſpecialiter de calumnia iuretur,ar.C.de iur.cal.l.iij.ſ.qs obſeruari.quod tenuit dominus meus in auk.hoc iuſur ādū.eod.tit.

19 ¶ ✝Deinde quero vſqz ad quod tēpus fieri poſſunt? Reſpond. z dico quod quedam ſunt poſitiones regulares,quas pars facit parti,ſeu iudex ad inſtantiam partis,z ille fieri debēt ante concluſionē cauſe,vt C.de iud.l.iudices.z authē.iubemus.in corpore vnde ſumit. Quedā ſunt regulares quas iudex facit ppio motu,z ille poſſunt fieri etiā poſt cōcluſionē in cā,vt hac l.z ex-

* tra de fide inſtrumē.ca.cum Joannes.* ¶ ✝Deinde quero vbi

20 debent fieri rūſiones? Reſpō.z dico quod ante iudicem. Et ſic quidē fient cauſa plene cognita ad litis deciſionē,z tunc in loco maior z cōſuero,vt ſ.de iuſti.z iur.l.pen.C.de dila.l.a.prēdēte. Si autem ad litis ordinationē cū cauſe cognitione ſummaria, tunc corā iudice ſedente domi vel in itinere,vt ſ.e.l.voluit.z ibi

21 no. ¶ Deinde quero,ta quib.poſſunt fieri poſitiones? Reſpō. a principalibus partibus,ſcz actore z reo,cū vterq̄ iuret de calumnia.l.iij.in prin.C.de iura.calū.Et re⁹ in eis aliquid aſſeruit, ſicut ſi in ſe onus probationis ſumeret.ſ.de proba.l.circa. Vel a procuratore cum mandato.qs dic vt ſ.de procu.l.nō ſolus.in prin.Nec ob.ſ.eo.l.ſi fine.ſ.ſi.quia hic procurator nō eſt alius, cum perſonam domini repreſentet,vt ſ.de dam.infe.l.qui bona. ſ.ſi alieno.ſ.de procura.l.minor.ſ.quoniam.z e.tit.l.ſed e.be.ſ. defendere. Item non obſt.l.ſi defenſor.in prin.ſ.eo.ibi fine mandato erat defenſor,vt ibi not.Non ob.huic ſolutioni ſ.eo.l.qui ſeruum.ſ.reſpō.quia ibi dominus habuit ratum,vt not.in d.l. defenſor.Ratio eſt,qz ipſi procuratores cuz mādato de calumnia iurant etiam hodie,vt dicit dominus meus in auk.principalibus. C.de iur.cal.z l.preter.in prin.ſ.de dam.infec.Et hac ratione pbationes poſſunt fieri a principalibus perſonis,ſcz reo z actore

22 z eorum procuratoribus cum mādato. ¶ ✝Quero deinde quomodo liter fiāt poſitiones,z qualiter eis reſpondet? Ad hoc reſpondet Jaco.de Are.q ſi iuratum eſt generaliter de calumnia, pretextu fiat poſitio,tūc debent fieri ſm credulitatem.Si vero modo reſponſiones fieri debent ſecundum credulitatem.Ad pria dictorum extra de cōfeſ.c.ſtatuimus.li.vi.Si vero eſt tum de veritate dicenda,cuius cōtemplatione z obrētu fiat poſitio,reſpōdendum eſt ita eſſe,vel non eſſe.arg.ſ.de reb.dub. qui ducenta.ſ.vtrum.z de iureiur.l.duobus.ſ.fi.z l.nā poſt. ſ.j.z extra de elect.c.dudum. Alij dicunt q actor ſemper deponit p veritatē,ſed rens de credulitate tm.ar.ſ.de regu.iur.l.q; alteri⁹. Aliū eſt tū q vbi in viz iuramēti de calūnia fit poſitio, dz fieri ſm credulitatē,cū dicat aſſerta credulitas,vt ſupra dixi in diffinitiōe poſitioīs,ſm Jac.de Are. Alij dicūt q poſt litem conte.tm de veritate,aū vero de ſciētia. Aza dr ſ.e.l.i.in prin. gl.incip.ſcz circa,qs ante lit.cōte.z poſt de credulitate tāū.Et ita dr de ſuetudine hoc obſere ſeruari,z illud idē tenēdū,ar.ut qs no.ſ.e.l.q inter rogat.in prin.z idem ſentit gl.in d.ſ.qs obſeruari.Et hic ſit finis cā brevitatis. Aliū in ista materia poſſent fieri oēs infinite,vt tractat Spe.in ti.de poſitioib⁹.z Arch. z Io.Mona de cōfeſ.c.j.z ca.poſentiū.de teſti.li.vi.z de iureiur.c. cū in poſitioib⁹.z vide qs no.C.de iura.calū.l.iij.ſ.qs obſeruari.

ADDITIO.

* CLAV. ¶ Cū Joā.Et an iudex poſſit facere interrogationē ad examinandā alteram partem,vide Imo.in c.j.extra de iudi.

LEX XXIII.

a **Procuratore.** ✝Cōfeſſio iudicat quoad quo ad alios.h.d. Vel ſic,Reſpōſio facta in iudicio non preiudicat reſpōdenti,niſi reſpectu interrogantis.h.d.quā legē nota. ¶ Op.q ſic rūdendo vt ſe gereret pro rede.vnde omnib⁹ tenet.l.p herede.de acqui.here.Bl.de mina circa hoc.hec eſt veritas,q hic loqtur in eo qui non poterat eſſe

b hēs⁹,vel q iam repudiauerat,vel erat ſemanicipat⁹ q fm iura

* habebat petere bonorum poſſeſſionem.Unde cōfeſſio ſua iudicat reſpectu interrogantis,non alterius.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Procuratore.Ad intellectū hui⁹ legis adde Bal.in auth.gñaliter.C.de epiſ.z cler.z Ang.in l.ſicut.C.de repud. here.z c.z Bart.in l.is pōt.de acq.here.vbi intelligit,ut facit ibi glo.z Bart.ſcz q non poterat eſſe heres,alias ſecus z ita etiam Ange.in d.l.ſicut.z nota,q reſpōſio facta vni in iudicio,non nocet ſibi contra aliū in alio iudicio.quod eſt verū,niſi iudicia ita ſe habeant,q acta in vno faciant fidē in alio,z ideo ſi quis fuerit ſe heredem,petendo hereditatem,nō pōt poſtea negare ſe eſſe heredē contra creditores.l.fina.z ibi hic Bal.de pet.here.

b P.PAV.P. ¶ Eſſe heres. Vide Bar.in l.is poteſt.ſ.de acq.here.

* CLAV. ¶ Confeſſio.Ad intellectum huius legis vide Bar.in l.gerit.ſ.de acqui.here.z Ange.in l.potuit.C.de iur.delib.

De quibus rebus ad eundē iudicē eatur. Rubrica.

LEX I.

a **Si inter plures.** ✝In cauſa contingentis plures,licet diuerſi forū,coguntur apud eundem iudicem

b litigare.h.d.quam legem not.⁹ Et iſtam legem practicaui,z de hac materia dixi C. de ſentē. authen.z cōſequenter. ¶ Nota tex.in l.ſi.§.

postulante eo, ꝛc. ꝛ ibi, qs ceteri. facit in simili. l. j. in fin. de colleg. illi. ꝛ q ibi no. ꝛ hic si haberem tempus, cogitarem multa bona.

ADDITIONES.

a P. PAV. P. ¶ Inter plures. Ad materiam, ꝛ declarationē hui⁹ l. vide multa per Fran. consi. xxix. ꝛ Mathe. no. cli. Item an titulus iste locum habeat in criminalibus quod ad remissionem personarum, vide Bal. in capitulo primo, de cōtro. feud. apud parterm.

b ALEX. ¶ Quā legē no. Et huius ti. intellectū ponit Inno. in c. cum M. Ferra. de cōsti. ꝛ an habeat locum in criminalibus, quo ad remissionem personarum vide Bal. in c. j. de contro. feud. inter par. term. ꝛ in l. nulli. ꝛ ibi p doc. vbi ēt Bal. in addi. de iudi. ꝛ Inn. i. c. pastoralis. ꝛ i c. fi. ꝛ ibi p Bernar. de rescr. vide Bal. in aut. habita, in ver. v. quer. ff. ꝛ in l. cū papinianus. in i. col. C. de sen. ſ. an mādans ꝛ mādatarij in criminib⁹ sint cōueniēdi coꝛaꝫ eodē iudice. Bal. qs nō, in l. nō iō minus. ad fi. C. de accus. Et qd si in materia huius tit. vnus erat clericus, alius nō, vide Bald. in fi. l. in vj. questio. C. de edic. diui adria. tollend.

De seruo corrupto. Rubrica iii.

LEX I.

Vt pretoꝛ.

§. Qui bonafide. Ro. q illa dictio, alienū, nō verificat in ꝓsona ei⁹ qui est bonefidei possessoꝛ, sed requiritur quod habeat verum dominiuꝫ, vt hic patet, refe rendo istum §. ad verba edicti.

1 ¶ Recepisse bannitum vel malefactoꝛem dicitur, qui ipsum absconditur, non qui dat potum vel comestionem.

2 Homicidium committi mandans, stando in domo an puniatur ex delicto, vel ex mandato, ꝛ nu. ꝛ.

1 §. Quod autem. Mot. quod recipere dicit qs aliquem, qñ aliquem abscōdit. sed dando sibi potum vel comestionem nō. Quod facit pro statutis, que dicunt, si quis receperit malefectoꝛem vel bannituꝫ, puniatur in tantum. Quādo dicitur recepisse habes hic. Vide que dixi in l. nō solum. §. proculus. j. de iniu. de quo feci vnā magnam repetitionem. Et no. glos. que incipit, facit §. de fur. ꝛc.

a intelligo solutionem: gl. hoc modo, quoniā in contrario obligoꝛ ex delicto propter mandatū meum. Vnde causa proxima est delictum propter mandatū. Et ideo distingue, an alias erat facturus vel nō. Hic vero non delictum, sed persuasio ex causa proxima mee obligationis, ꝛ ideo non distinguo, quam solutionē multum no. Nam si stans hic mādo tibi vt facias delictum in platea, habes solutionē ex solutione ista. Nam si obligoꝛ ex delicto puniꝛ pena dupli, qꝛ factū est in platea. Sz si est ex mādato, tūc secus. Et sic vz ad infinita similia, quod no. multū. ¶ Opp. de l.

3 seqꝛ. in fi. de ver. sig. Bl. soluit notabilꝛ. dic vt in ea. ¶ Mo. qs contra eum qui mandat fieri delictū, non agitur ex mandato, sed ex delicto propter mandatuꝫ, sed hac actione serui corrupti agitur ex solo consilio. Facit de furtis. l. si quis vxoꝛ §. neqꝫ verbo. Vide glo. super verbo, furtum. ibi, alias erat facturus.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Solutionem. Vide late Bar. in l. non solum. §. si mādato. j. de iniur. in versicu. quero vtrum persuadentes. ꝛ ibi posui in fi. illius §.

LEX V.

1 ¶ Verbum de nocte, positum in statuto puniente, si quis fecerit sic, ꝛ sic, refertur ad vtrunque.

a Doli verbum. a Mo. istud principium, qs istud verbum, dolo malo, post duo verba positum, refertur ad vtrūqꝫ. Quod valet ad statutum, quod dicit, si quis sic fecerit ꝛ sic. ꝛ postea subnectitur, de nocte, quod istud verbuꝫ de nocte, refertur ad vtrunque, quod multum no.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Doli verbum. Si statutum punit facientē sic ꝛ sic, postea subdit, de nocte, refertur ad vtrunque dictum. Facit quod not. Bal. in l. j. C. de le. her. ꝛ Bar. in l. iiij. §. eritque hec differētia. j. vbo. rap.

* CLAV. ¶ Vtrunqꝫ. Vide Alex. post Barto. in l. centurio. j. de vulg. ꝛ pupil.

§. Hec actio. Ro. de verbo futuri temporis indicatiui quid habeꝫ denotare, de quo dixi in l. j. quod multum no.

LEX X.

a In hoc iudicium. Nota tex. ꝛ in principio, qs valet ad statutum si fit congregatio alicuius gentis. quod puniatur coporalis, quod caporalis dicitur ille q mandat, text. est hic.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Not. tex. Et not. istum tex. Bald. in l. j. de ser. fug. qui dicantur principales, ꝛ caporales in facto.

LEX X.

1 ¶ Persuadens alicui semel vt faciat malum, an teneatur de ceteris.

Eratius ait.

§. Si seruo. Ro. ibi, cōsuetudine, ꝛc. quia videtis quod si qs facit sepe malum quod in eo ex cōtinuatis actibus fit quidēm habitus, secundum philosophos, adeo quod si vult abstinere, non potest, ideo resistēdū est principijs. Qs facit ad qōnē theologoꝛū, an ille q psuasit alicui, vt semel vnū maluꝫ faciat, teneat de ceteris.

1 ¶ Lex noua loquens in vno casu, extenditur ad alium, in quo militer eadem ratio.

2 Statutum quod filius familias possit testari, poterit ꝛ codicillari.

Vt tantum.

§. De filio. Blos. querit hic quomodo estimatur, ꝛ ponit opinio. veram. ꝛ no. per Dyn. in l. eum qui. §. fi. filius. infra de furtis. ꝛ per Cyn.

1 in l. si quis seruo. C. eodeꝫ. ¶ Mo. quod l. si quis seruo. C. eodē, que est lex noua extenditur ad filium. ¶ Ita no. in l. quod vero. §. de legi. quod not. multum in materia interpretationis statutorum. Nam si lex dicit quod quis potest facere testamentū, cer

2 te ꝛ codicillos. l. ij. de leg. j. Modo fit statutum quod filiusfam. possit facere testamentum, certe ꝛ codicillos. Nam hec extensio legis. ad qs l. j. §. j. ad le. ial. dixi i l. oēs populi. de iust. ꝛ iur.

§. His consequenter. Ro. quod damnum ex qs patiꝫ dñs ꝓpter delictum serui dicitur esse interesse intrinsecum. quod patet ex hoc ver. his consequenter. iuncto cum precedenti. sed quomodo hoc? nam hic damnum est extra rem. l. si stenilis. §. cum p vēditorem. j. de actio. empti. vbi videtur extrinsecum. Sol. intrinsecum seu intra rem interesse dicitur illud quod sequitur rē penes quemcunque vadit, licet sit extra substātiaꝫ ipsius rei. Hoc probatur hic. ꝛ doctoꝛes tangunt in l. j. C. de sentē. que pro eo q interest profe.

De seruis fugitiuis. Rubrica iiii.

LEX I.

1 ¶ Fugitiuuꝫ recipienti parcit, si eū reddit intra viginti dies.

2 Domus alterius, etiam eo inuito de licentia iudicis potest perquiri pro fugitiuo inquirenda, non autem pro furto.

3 Nuntius in re propria quis esse potest.

1 Si qui fugitiuum. Ro. q ei, qui recipit fugitiuum, parcitur, si eum reddat intra viginti dies, qs est speciale in isto furto, secus in alijs,

2 vt l. qui ea mēte. j. de fur. ¶ Nota q licet ingredi domum alteri⁹ pro inuestigādos ꝛ inquirēdo fugitiuo, de licētia iudicis, eo inuito *, secus esset pro inuestigāda alia re subtracta. Ita tenet gl. hic, quam vide. Et ita zz Cyn. C. eo. l. requirēdi. Ad quod l. omnis. C. de aquedu. in fi. lib. vi. Item

3 nota q quis potest esse nuntius a in re propria quod apparet

a hic, quia litere dantur ipsimet domino, qui vadit pro inquirendo seruum suum. Pro hoc j de fur. l. eum qui. §. si epistola. ꝛ ibi tangit Jaco. de are. tene menti.

ADDITIONES.

* CLAV. ¶ Inuito. Et hanc legem allegat ad hoc singularem F. Areti. consi. xcv. q iudex incompetens non potest cogere debtoꝛem alicuius, instāte creditoꝛe, quāuis sit suspectus de fuga, nisi habeat literas a iudice competente. Azo in l. ij. §. de iurisd. omnium iudi.

a ALEX. ¶ Esse nuntius. Quis pōt esse nuntius in cā propria, dixi post Bar. in l. iuste. j. de acq. pos. ¶ De hoc vide Ang. Are. in tractu maleficiorum, in verbo, Et vestem celestem, versic. ꝛ bene not. ꝛ ibi in additionibus.